

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

ut miraculi instar describatur in Scripturis, 1. Reg. 7. v. 1. seqq.

Rex noster, charissimi, cujus typus fuit Salomo terrenus, est enim verus Salomo, id est, princeps pacis, Es. 9. v. 6. ædificavit sibi etiam domum in his terris, Ecclesiam nimirum, quæ domus Dei appellatur 1. Tim. 3. v. 15. Architecti sunt Apostoli & quivis legitimi eorundem successores, 1. Cor. 3. v. 10. fundamentum Christus, 1. Cor. 3. v. 11. Lapidis Christiani, 1. Pet. 2. v. 5. tectum præsidium Dei, Pl. 46. v. 1. Egregia domus in oculis Dei, sed abjecta coram mundo, Job. 12. v. 5. Unde ovili comparatur in prælecta pericope, cujus ostium Christus, ostiarius Spiritus Sanctus, oves veri Christiani, pastores fidei Doctores & præcones verbi divini, lupi & latrones, Pseudoprophetæ. Sicut igitur Feria I. egimus de Spir. S. ex Joh. 14. v. 23. seqq. Feria II. de verbo Spiritus & summa Evangelii ex Joh. 3. v. 16. seqq. Ita hodie Feria III. quæ clausula est hujus Festi, de ministerio Spiritus agendum erit, quod sub eleganti parabola nobis à Christo describitur, unde *tragoedia* sive proverbium vocatur, Joh. 10. v. 6.

Evangelium prælectum tres habet partes. Describitur enim

- I. Spiritus Sancti officina.
- II. Membra Ecclesie genuina.
- III. Beneficia divina, quæ veros discipulos Pentecostales comitari solent. J.J.

EXEGESIS.

Officina Spiritus S. est Ecclesia, quæ hic ovili comparatur. Ponderanda igitur venit

1. *Externa vilitas.* Ovile nihil splendoris habet, non altis turribus ornatur, non multis conclavibus distinguitur, non vallibus & muris, sed exili sepimento cingitur, ut pluviam irruere, & venti penetrare facile queant. Intrus autem sunt placida, mansueta & pacifica animalcula, quæ qualicumque isto hospitiolo contenta vivunt. Ita facies Ecclesie externa vilis & despecta est, nihil majestatis & magnificentie mundanæ in illa cernitur, sæpe in sylvis & cavernis latitat, ubi pluviam calamitatum & venti persecutionum illam infestant. Interim sanctæ & dilectæ oviculæ Dei ibi degunt & amicè cohabitant. Quare, lætentur filii hujus seculi ob bona terrestria & pompam temporalem: Nos cum Davide lætābimur in his quæ dicta sunt nobis, in domum Domini ibimus, stantes erunt pedes nostri in atriis Jerusalem, Pl. 122. v. 1. 2.

Regnum Antichristi describitur, quod sit instar mulieris circumdatæ purpura & coccino, & inauratæ auro & lapide pretioso & margaritis, habentis poculum aureum in manu sua plenum ab ominatione & immunditia fornicationis suæ, &c. Apoc. 17. v. 4. Videant hinc Pontificii, annon aliquam Ecclesie suæ descriptionem habeant, & vilem nostræ Ecclesie conditionem nobis objicere desinant. Certè fastum & luxum mundanum Spiritus Dei non amat, ibi alius Spiritus occupatus est, is nimirum, quem Job Regem super omnes filios superbie vocavit, Job. 41. v. 25.

2. *Ostii dignitas.* Nam ovile Spir. S. non patet omnibus promiscuè, sed habet ostium, per quod oviculæ ingrediuntur & egrediuntur. Ostium illud est Christus, ut ipse dicit v. 7. & 9.

1. *Ostium indubitabile.* Quisquis enim

An hoc
patari,
Brisianæ

salvari cupit, per hanc januam ingrediatur oportet, Act. 4. v. 12. Joh. 14. v. 6. per ostium ædes ingredimur & ad incolas venimus: Ita per Christum patet nobis ingressus in Ecclesiam, & in ea ad Patrem cœlestem, Rom. 5. v. 2. Eph. 3. v. 12.

Ostium habet suam *seram*: Sic verbum Dei sera est cœlestis ostii, undè libro concluso & signato comparatur, Esa. 29. v. 11. *Clavis*, quâ seram hanc aperire possumus, est *fides*, per quam intelligimus Scripturas, 2. Cor. 10. v. 5. Ebr. 11. v. 1. seqq. *Cardines* à quibus dependet hoc ostium, & quorum beneficio movetur, sunt *Lex & Evangelium*, quæ conjungi oportet in conversione hominis, Luc. 24. v. 47. *Capulus sive manubrium* sunt *promissiones Evangelicæ*, de gratia Dei & remissione peccatorum, quas si manu fidei apprehendimus, mox patebit ostium. Nam sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum non pereat, sed vitam æternam habeat, audivimus heri ex Joh. 3. v. 16.

Limen quod sub janua cernitur, & pedibus calcandum est, si quis domum velit ingredi, est *mundus* cum omnibus concupiscentiis suis, 1. Joh. 2. v. 16. Hoc limen pedibus calcandum & relinquendum est, si per januam in domum cœlestem, ubi Christus nobis mansionem præparavit, ingredi velimus, Jac. 4. v. 4.

Observemus hæc contra Pontificios, qui per hoc ostium non intrare volunt, sed absconditos sibi fingunt introitus, ut Sacerdotes Bel, Hist. Belis v. 12. & vel Mariam constituunt portam gratiæ, vel meritis, suffragiis & intercessionibus Sanctorum æternam salutem consequi sperant, vel etiam propriis operibus & satisfactionibus confidunt, & tandem moribundi non rectè in

cœlum, sed per vestibulum inferni, quod purgatorium vocant, introire cupiunt. Hoc est cœcorum instar ostia querere, & ostium illud unicum salutis, quod est Christus, amittere, qui enim non manet apud Christum, sed alium sequitur, molestos sibi dolores multiplicabit, Psal. 16. v. 4.

2. *Ostium inexpugnabile*. Domus ob januam præsertim clausam tuta est à furibus & latronibus: Ita Christus est ostium longè firmissimum, quo ovile custoditur, ut oviculæ ab incurSIONIBUS luporum & prædonum immunes degant. Sæpe quidem Cerberus triceps oppugnavit hoc ostium, sed expugnare nunquam potuit. Arius negabat Christi Deitatem. Manes in dubium vocabat ipsius humanitatem. Nestorius unionem & communionem naturarum divellebat, sed miserè interierunt. Ostium adhuc stat inconcussum, & stabit in æternum, portæ inferorum non prævalebunt adversus illud, Matth. 16. v. 18.

Cum Noah tempore diluvii arcam intrasset, Deus ipse januam occludebat, ne aquæ diluvii penetrare possent, Gen. 7. v. 16. parem historiam habemus, Gen. 19. v. 10. Cum Sodomitæ fores Lothi effringere velent, angeli extendebant manum suam & claudabant ostium. Procellæ iræ divinæ hodie ingruunt, dilecti, & quasi diluvium totam Germaniam inundarunt, Sodomitæ tumultuantur, & fores Ecclesiæ effringere & expugnare decteverunt, Pl. 83. v. 4. 5. 13. sed este bono animo, Christus janua est, post quam stamus. Hæc procul dubio infracta manebit. Sæviant ergo tyranni, rumpantur Papistæ & Calvinistæ, & circum quaque nostrum cingant ovile, clausum est ostium, nos intus degimus, nisi occupetur ostium, nemo nos tangeret aut vincet unquam. Domini

mini est salus & benedictio ejus super populum ejus in secula, Pl. 3. v. 6. 7. 9.

3. *Ostiaris sublimitas*, de quo Christus: qui intrat per ostium huic Ostiarius aperit, Ostiarius iste non est alius quam Spiritus S. qui suum hoc in genere officium egregie peragit. Est enim

1. *Ostiaris instructissimus*, qui claves in promptu habet, quibus januam aperire potest omnibus, qui ad agnitionem Dei venire & aeternam salutem consequi desiderant, ut exemplum Lydiae testatur, Actor. 16. vers. 14.

Cum Paulus Ephesum veniret, & Evangelium ibi predicaret, magnum ipsi ostium aperiatur, id est, multos auditores inveniebat, qui Evangelium acceptabant, ut Lutherus explicat in glossa, 1. Cor. 16. v. 9. idem factum est cum Troaden veniret, 2. Cor. 2. v. 12. vide etiam Col. 4. v. 3. Act. 14. v. 27. Hanc januam adhuc hodie aperit Spiritus S. per verbum predicatum omnibus devotis & industriis auditoribus, ut credant & salventur. Nisi enim Spiritus S. adsit cordi docentis, otiosus est sermo Doctoris, inquit Gregorius. Ergo congressus sacros libenter & frequenter visita, ubi Spiritus S. per ministerium efficax est, alias nunquam ingrediens, sed ante ostium manebis cum virginibus fatuis, Matt. 5. v. 12.

2. *Ostiaris presentissimus*. Sicut enim Ostiarius ostium observat, & per totum diem ibi sedere solet, ne quid forte negligat, imò ungit quandoque ostium & cardines, ut facilius moveri possint: Ita Christus & Spiritus S. sunt conjunctissimi. Nemo enim potest dicere: Dominus Jesus nisi in Spiritu Sancto, 1. Cor. 12. v. 3. Proinde unxit Christum Spiritus S. Esa. 61. v. 1. Pl. 45. v. 8. unxit Apostolos, Act. 2. v. 4. ungit adhuc hodie o-

mnes fideles Ecclesiae ministros, & dona spiritualis ostii Lex videlicet & Evangelium sint in perpetuo motu, & recte praedicentur in Ecclesia.

Vis igitur Christum invenire, & per Christum ad salutem introire, ad ostiarium hunc tercipe, & ductum ipsius sequere, quem tibi per ministros suos praebet. Ipsi enim non sunt qui loquuntur, sed Spiritus Patris caelestis per nos loquitur, Matt. 10. vers. 20.

3. *Ostiaris fidelissimus*. Sicut enim Ostiarius amicis quidem aperit, & iis qui ad ovile pertinent, peregrinos autem & fures non admittit, imprimis lupos abareet, ne gregem dissipent: Ita Spiritus S. ad communionem Sanctorum admittit eos, qui sectantur sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum, Ebr. 12. v. 14. sed Epicuræos, tyrannos, hæreticos, falsosque fratres abigit. Foris enim sunt canes & venefici, &c. Apoc. 22. vers. 15.

Vide igitur, ut imiteris oviculas in doctrina & vita & hypocrisin vita, ne te depellat hic Ostiarius ab ostio, non enim veniet in conspectum ejus hypocrita, Job. 13. vers. 16.

Pontificii Spiritum S. ab ostio deturbant, & Pontificem in ejus locum substitunt, dum persuadent hominibus, Papam omnia mysteria regni caelorum gestaret in scrinio pectoris sui, ab ipso proinde petendum esse verum scripturarum intellectum, item Pontificem posse decidere & judicare controversias religionis, Spiritum Sanctum non item, sicut Gregorius in Colloquio Ratisbonensi vociferabatur: Veniat Spiritus S. veniat & judicet me, si potest.

Quin etiam Petro officium Ostiarii assignant, & cum sanctis suis ita occupati sunt, ut Spiritus S. obliviscantur. Quis ergo hinc non colligat, Spiritum S. istis hominibus parùm curæ esse? Qui autem Spiritum Christi non habet, non est ejus, Rom. 8. vers. 9.

4. *Pastorum veritas*, qui vivo hinc colore nobis depinguntur, ut ex sequentibus notis cognosci possunt, ut sunt

1. *Recta ingressio*. Nam per verum ostium ingrediuntur, & non aliunde ascendent, quod fures & latrones in usu habent. His verbis legitima vocatio confirmatur, quam omnes veri Pastores expectare debent, ne in ipsos quadrer illud Jer. 23. v. 21. currebant & non mittebam ipsos.

Hodie multi sese ingerunt vel per *Nominativum*, ut Theudas, qui dicebat, se esse aliquem, & multos in sui trahebat admirationem, Act. 5. v. 36. vel per *Genitivum*, dum vel consanguinitatis vel conjugii nexu promotionem sibi acquirit, vel per *Dativum*, ut Simon Magus, Act. 8. v. 18. 19. vel per *Accusativum*, dum hunc vel illum calumniis proscindunt, ut suspectum reddant, vel per *Ablativum*, dum vialios de ponte de-jiciunt, ut ipsi eleventur. Pauci per *Vocativum ingrediuntur*. Hinc postea in adversitatibus omni solatio destituti succumbere coguntur. Quia enim Dominus non misit eos, nullam etiam assistentiam ab ipso expectare possunt, juxta sententiam Salomonis, Prov. 21. v. 8.

2. *Prona reclusio*. Ostiarius ipse aperit, inquit Christus, & oves vocem ejus audiunt. Omnis igitur promotio fidelium Ecclesiæ Pastorum à Sp. S. dependet, ille quos mittit, donis suis instruit, & idoneos facit, 2. Cor. 3. v. 5. ille etiam præficit hunc vel illum,

huic vel illi Ecclesiæ, Act. 20. v. 28. & corda ipsorum illuminat, ut verum Scripturæ sensum assequantur, & auditoribus claris & perspicuis verbis proponere & instillare possint, si modò precibus indefessis ipsum sollicitent, cum Davide Ps. 43. v. 3. & 19. v. 18. vel sic:

Suggerere quod dicam mihi Spiritus alme, tuumque

Per linguam murus perfice quasi meam.

Organon & præter nihil sum sine nummine nihil sum

Spiritus alme tuo, mens hebet, ora tacent.

Hoc quando fit, sponte sequitur benedictio divina, & labor talium pastorum in Domino, non erit inanis, 1. Cor. 15. v. 58.

3. *Distincta cognitio*, quod oves suas agnoscunt, & nominatim vocare possunt, hoc est, sciunt, ecqui consolatione, vel admonitione vel informatione indigeant. Simples erudiunt, quomodo rectè credere, piè vivere; & beatè mori debeant, exemplo Pauli, 1. Cor. 9. v. 22 peccata resarguunt, ut respiciant à Diaboli laqueis, quibus captivi tenentur ad ipsius voluntatem, 2. Tim. 2. v. 26. penitentes erigunt, ne desperent, sed firmiter credant, omnia in Christo delicta sibi condonata esse, Coloss. 2. vers. 13.

Si talem habes Pastorem, qui hæc facit, fas est ut ipsius vocem audias, Ebr. 13. v. 17.

4. *Fida eductio*, quod oves suas educunt ad salutaria pascua verbi & Sacramentorum, ut animæ eorum delectentur in pinguedine, Esa. 55. v. 2. nam verbum quod prædicant, est verbum vitæ, Joh. 6. v. 68. & virtus ad salutem omni credenti, Rom. 7. v. 16. Sacramenta quæ administrant, sunt

figll-

figilla gratiæ, Rom. 4. v. 11. O felices oviculas, quæ talem Pastorem habent, & ejus vocem audiunt. O infelices verò & maledictos, qui ipsum contemnunt! Contemnunt enim consilium Dei adversus semetipsos, Luc. 7. v. 30.

5. *Inculcata præcessio.* Nam quando emisit oves, inquit Christus, præcedit illas, & oves sequuntur. Quibus verbis notatur boni Pastoris officium, quo requiritur, ut commissis sibi oviculis bono exemplo præluceat

1. *In doctrina,* & firmiter teneat eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, Tit. 1. v. 9. Qui enim aliter docet, & non acquiescit sanis sermonibus Domini nostri Jesu Christi, & ei quæ est secundum pietatem doctrinæ, superbus est, nihil sciens, &c. 1. Tim. 6. v. 3. 4.

2. *In vita,* ut quantum possibile est in hac infirmitate, inculpatè vivat, & nemini scandalum det, sed in omnibus se exhibeat tanquam ministrum Dei in multa patientia, 2. Cor. 6. v. 3. ut is, qui ex adverso est, vereatur, & nihil inveniatur, quod de ipso malum dicere possit, Tit. 2. v. 8.

Turpe enim est Doctori cum culpa redarguit ipsum, Rom. 2. v. 23.

De Secundo.

Vidimus Ovile mysticum cum suis Pastoribus, videbimus etiam *Spirituales oviculas*, quæ ad hoc ovile pertinent, tanquam membra genuina, & suis etiam notis ab his qui foris sunt, discernuntur, prout contextus Evangelii nostri luculenter ostendit, ubi oves Christi sunt

1. *Per ostium ingredientes.* Tale ostium est Christus, ut supra audivimus, per quod ingredimur per Baptismum, qui pro-

pterea porta prima gratiæ, item, primus Sanctorum introitus ab Augustino dicitur. Typum habemus Exod. 20. v. 18. seqq. ubi Moses jubetur ponere labrum æneum inter tabernaculum testimonii & altare, ut lavent in eo pedes & manus suas Aaron & filii ejus, quando ingressuri erant tabernaculum testimonii: Ita lavari nos oportet in baptismo, & ita ingredi in Ecclesiam. Nisi enim quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu, non potest introire in regnum cælorum, Joh. 3. v. 5.

Christus est ostium humile, Matth. 11. v. 29. & qui vult ingredi per hoc ostium, humiliare & inclinare se debet, ne caput impingat. Resistit enim superbis, & humilibus dat gratiam, 1. Pet. 6. v. 5.

Hoc ostium nemini clausum est, sed omnibus patet hominibus, ut introire possint, si quis per me intrabit, inquit ipse, servabitur. Ante januam templi Hierosolymitani duæ columnæ positæ erant, cum hæc inscriptio: Omnis alienigena accedens ad habitaculum Domini, morte morietur, ut Josephus testatur. Sed hoc ostium patet omnibus, 1. Tim. 2. v. 4. Act. 10. v. 43. 1. Joh. 2. v. 1. Ergò confidenter accede. Qui enim ad me venit, inquit Salvator, hunc ego non ejiciam, Joh. 6. v. 37.

2. *Vocem pastoris audientes.* Vox Pastoris sonat in Ecclesia, hanc veræ oviculæ audire debent:

1. *Libenter*, instar Davidis, Pl. 42. v. 5. 122. v. 1. qui enim delectatur in lege Domini, tanquam lignum est plantatum secus decursus aquarum, inquit David, Psalm. 1. vers. 2. 5.

2. *Diligenter*, non dormiendum interea instar Eutychi, Act. 20. v. 9. aut confabulandum, aut aliud cogitandum, sed quisquis vera Christi ovicula esse & manere desiderat,